

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik LXXII

Nr 1

WARSZAWA 1965

<http://rcin.org.pl>

INSTYTUT HISTORII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXXII

1965

1

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1965

<http://rcin.org.pl>

KOMITET REDAKCYJNY

Henryk Altman, Juliusz Bardach, Józef Gierowski, Aleksander Gieysztor, Stanisław Herbst, Ryszard Kołodziejczyk, Witold Kula, Gerard Labuda, Tadeusz Łepkowski, Marian Małowist, Kazimierz Piwarski, Franciszek Ryszka, Marian H. Serejski, Janusz Tazbir

REDAKTOR

Bogusław Leśnodorski

SEKRETARIAT

Krzysztof Groniowski, Stanisław Trawkowski

A.96

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN

Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 310261

Państwowe Wydawnictwo Naukowe — Warszawa, Miodowa 10

Nakład 2178 + 172 egz. Ark. wyd. 27. Ark. druk. 17,25

Papier druk. sat. kl. V, 70 g. 70 × 100

Oddano do składania 24. X. 64. Podpisano do druku 4. III. 65

Druk ukończono w marcu 1965

Zam. 498/65

E-75

Cena zł 30.—

Warszawska Drukarnia Naukowa — Warszawa, Śniadeckich 8

СОДЕРЖАНИЕ

Генрик Яблоньски — По вопросу верной оценки исторических наук на сегодняшний день	6
Стефан Кеневич — Достижения двадцатилетия в области историографии 1795—1914 гг.	26
Тадеуш Цесьляк — История Польши 1914—1964 гг. в научных исследованиях Народной Польши	36

ДИСКУССИИ И ПОЛЕМИКА

Данута Боравска — О дискуссии над кризисом польского государства в XI в.	37
Владислав Дзевульски — Попытка восстановления теории о славянской обрядности в Польше	39
Зенон Гульдон, Юзеф Рышард Шафлик — Люблинская деревня середины XVII века	47
Мечислав Радван — Технический переворот в промышленности Польского Королевства	55
Герман Рапппорт — О роли ППС в формировании II Речи Посполитой	65
Юлиуш Бардах, Политическая карта истории Польской Армии в СССР	81

Спор о польской интеллигенции

Янина Лескевич — Еще несколько слов о варшавской интеллигенции	89
Генрик Яблоньски, Польская интеллигенция в течении межвоенной Польши	95
Витольд Куля, Загадка польской интеллигенции	99
Александр Матейко — Состав и структура интеллигенции	102
Ежи Томашевски — Интеллигенция межвоенной Польши, как общественная группа	105

ОБЗОР ИССЛЕДОВАНИЙ

Генрик Самсонович — Исследования по истории польских городов	111
--	-----

МАТЕРИАЛЫ

Владислав Мариан Завадзки — Финансовая политика в 1931—1935 гг. — со вступлением Збигнев Ляндау, Ежи Томашевски	127
---	-----

РЕЦЕНЗИОННЫЕ СТАТЬИ И РЕЦЕНЗИИ	153
ХРОНИКА	251
IN MEMORIAM	257
ПИСЬМА В РЕДАКЦИЮ	268

SOMMAIRE

Henryk Jabłoński — Pour une appréciation juste de l'état actuel des sciences historiques	7
Stefan Kieniewicz — L'historiographie des années 1795 à 1914 en Pologne Populaire	27
Tadeusz Cieślak — Les recherches sur l'histoire de la Pologne de 1914 à 1964 en Pologne Populaire	36

DISCUSSIONS ET POLEMQUES

Danuta Borawska — Contribution à la discussion sur la crise de l'Etat Polonais en XI ^e siècle	37
Władysław Dziwulski — Essai de renouvellement de la théorie sur le rite slave en Pologne	39
Zenon Guldon, Józef Ryszard Szaflik — La campagne de la région de Lublin au XVII ^e siècle	47
Mieczysław Radwan — La révolution technique dans l'industrie du Royaume de Pologne	55
Herman Rappaport — Le rôle du Parti Socialiste Polonais dans la formation de la II ^e République	65
Juliusz Bardach, Les aspects politiques de l'histoire de l'Armée Polonaise en URSS	81

Les polémiques sur l'histoire de l'intelligentsia

Janina Leskiewicz — A propos de „l'intelligentsia”	89
Henryk Jabłoński — L'intelligentsia polonaise dans la période entre les deux guerres	95
Witold Kula — Le mystère de l'intelligentsia polonaise	99
Aleksander Matejko — La composition et la structure de „l'intelligentsia”	102
Jerzy Tomaszewski — „L'intelligentsia” on tant que groupe social en Pologne d'entre les deux guerres	105

HISTORIOGRAPHIE ET DOCUMENTATION

Henryk Samsonowicz — Les recherches sur l'histoire des villes en Pologne	111
--	-----

MATÉRIAUX

Władysław Marian Zawadzki, La politique financière des années 1931 à 1935 — avec la préface de Zbigniew Landau, Jerzy Tomaszewski	127
CRITIQUES ET COMPTE-RENDUS	153
CHRONIQUE	251
IN MEMORIAM	257
CORRESPONDANCE	268

SPIS TREŚCI

Henryk Jabłoński — O rzetelną ocenę stanu nauk historycznych . . .	3
Stefan Kieniewicz — Historiografia lat 1795—1914 w dorobku dwudziestolecia	9
Tadeusz Cieślak — Badania nad historią Polski od 1914 do 1964 — w Polsce Ludowej	29

DYSKUSJE I POLEMIKI

Danuta Borawska — W sprawie dyskusji nad kryzysem państwa polskiego w XI w.	37
Władysław Dziewulski — Próba regeneracji teorii o obrządku słowiańskim w Polsce	39
Zenon Guldon, Józef Ryszard Szaflik — Wieś lubelska w połowie XVII wieku	47
Mieczysław Radwan — Przewrót techniczny w przemyśle Królestwa Polskiego	55
Herman Rappaport — O roli PPS w kształtowaniu II Rzeczypospolitej	65
Juliusz Bardach — Karta polityczna dziejów Armii Polskiej w ZSRR .	81

Spory o dzieje inteligencji

Janina Leskiewicz — Jeszcze o polskiej inteligencji	89
Henryk Jabłoński — Inteligencja polska w dwudziestoleciu	95
Witold Kula — Zagadka inteligencji polskiej	99
Aleksander Matejko — Skład a struktura inteligencji	102
Jerzy Tomaszewski — Inteligencja jako grupa społeczna w Polsce międzywojennej	105

PRZEGLĄDY BADAŃ

Henryk Samsonowicz — Badania nad dziejami miast w Polsce . . .	111
--	-----

MATERIAŁY

Władysław Marian Zawadzki, Polityka finansowa w okresie 1931—1935 — wstępem poprzedzili Zbigniew Landau, Jerzy Tomaszewski	127
--	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Gerard Labuda — Powstanie Europy średniowiecznej	153
Wacław Długoborski Hanna Jędruszczak — Polska polityka gospodarcza w latach 1936—1939	159

*

E. Callot, Ambiguïtés et antinomies de l'histoire et de sa philosophie — Józef Dutkiewicz	169
---	-----

W. Berthold, „...grosshungern und gehorchen...”. Zur Entstehung und politischen Funktion der Geschichtsideologie des westdeutschen Imperialismus untersucht am Beispiel von Gerhard Ritter und Friedrich Meinecke — Krystyna Sreniowska	171
Wl. Rusiński, Rozwój gospodarczy ziem polskich w zarysie — Jerzy Jedlicki	172
Problemy obszczestwienno-politiczeskoj istorii Rossii i sławianskich stran — Władysław Serczyk	175
Studien zur Geschichte des Preussenlandes — Marian Biskup	178
Współcześni historycy brytyjscy — Henryk Zins, Zofia Libiszowska	185
A. F. Grabski, Polska w opiniach obcych X—XIII w. — Juliusz Bardach	190
Schlesisches Urkundenbuch — Karol Maleczyński	193
I. Manken, Dubrovacki patricijat u XIV veku — Helena Stolarska-Wasielewska	198
S. M. Kuczyński, Rzeczywistość historyczna w „Krzyżakach” Henryka Sienkiewicza — Andrzej Feliks Grabski	199
E. Bałakier, Sprawa kościoła narodowego w Polsce XVI w. — Halina Kowalska	201
S. Cackowski, Gospodarstwo wiejskie w dobrach biskupstwa i kapituły chełmińskiej w XVII—XVIII w. — Wojciech Szczygielski	203
E. Wangermann, From Joseph II, to the Jacobin Trials; D. Silagi, Jakobiner in der Habsburger Monarchie — Jan Reychman	205
J. Jedlicki, Nieudana próba kapitalistycznej industrializacji — Ireneusz Ihnatowicz	208
A. Daumard, La bourgeoisie parisienne de 1815 à 1848 — Janusz Zarnowski	211
N. S. Kinjapina, Wnieszniaja politika Rossii pierwoj połowiny XIX w. — Jerzy Skowronek	214
Wl. Zajewski, Wolność druku w powstaniu listopadowym 1830—1831 — Henryk Kocój	217
R. Czepulis, Myśl społeczna twórców Towarzystwa Rolniczego (1842—1861) — Ryszard Bender	221
R. H. Davison, Reform in the Ottoman Empire 1856—1876 — Krzysztof Groniowski	223
Z. Gostkowski, „Dziennik Łódzki” w latach 1884—1892 — Irena Pietrzak-Pawłowska	225
R. Korth, Die preussische Schulpolitik und die polnischen Schulstreiks — Witold Jakóbczyk	227
M. Pietrzak, Reglamentacja wolności prasy w Polsce (1918—1939) — Aleksandra Garlicka	230
J. Valenta, Česko-polské vztahy w letech 1918—1920 a Těsinské Slezsko — Józef Lewandowski	232
S. A. Mogilewski, Wosstanowlenije II Internacionała 1919—1923 gg. — Ludwik Hass	236
A. Leinwand, Polska Partia Socjalistyczna wobec wojny polsko-radzieckiej 1919—1920 — Roman Wapiński	239
Zb. Landau, Plan stabilizacyjny 1927—1930 — Antoni Czubiński	242
W. E. Scott, Alliance against Hitler — Jan Przewłocki	245
J. Kozeński, Czechosłowacja w polskiej polityce zagranicznej w latach 1932—1938 — Jarosław Jurkiewicz	247
H. Rechowicz, Pierwsze wybory (Rola PPR w wyborach do Sejmu Ustawodawczego w 1947 r. w woj. śląsko-dąbrowskim) — Bronisław Syzdek	248

F. Metšk, Bestandsverzeichnis des Sorbischen Kulturarchives in Bautzen — Brunon Sikorski	250
---	-----

KRONIKA

Rozwój nauk historycznych w Dwudziestoleciu PRL — Stanisław Trawkowski, Hanna Jędruszczak	251
O polskich historykach prawa w ZSRR — Andrzej Ajnenkiel	253
Symposium Pragense Cultus Pacis 1464—1964 — Roman Heck	254

IN MEMORIAM

Zbigniew Ćwiek (5 I 1920 — 11 V 1964) — Jarema Maciszewski	257
Alojzy Gembala (22 V 1904 — 26 IV 1963) — Tadeusz Kaszper	259
Karol Koranyi (8 II 1897 — 23 IX 1964) — Bogusław Leśnodorski	260
Kazimierz Lepszy (11 VI 1904 — 30 V 1964) — Janusz Tazbir :	264

LISTY DO REDAKCJI

Sprostowanie — Stefan Kieniewicz	268
O charakterystykę Romana Dmowskiego — Izabella Wolikowska — Roman Wapiński	268

KONKURS NA PRACE NAUKOWE

Polska Akademia Nauk Wydział Nauk Społecznych ogłasza konkurs otwarty na prace naukowe związane ze znaczeniem i rolą Rewolucji Październikowej dla Polski oraz udziałem w niej Polaków.

Konkurs zorganizowany jest z okazji przypadającej w 1967 roku pięćdziesiątej rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej.

Pod względem zakresu tematycznego prace konkursowe dotyczyć mogą różnych dziedzin życia społeczno-politycznego w Polsce, objętych oddziaływaniem Rewolucji Październikowej oraz sfery ideologii, kultury, historiografii, prasy. Konkurs dotyczy także zagadnień związanych z udziałem Polaków w walkach rewolucyjnych, w radzieckim aparacie władzy, życiu społeczno-kulturalnym oraz życia emigracji polskiej w Rosji, jej oblicza społecznego, politycznego, jej stanowiska wobec rewolucji.

Konkurs ma charakter otwarty. Liczba prac składanych przez jednego autora nie jest ograniczona. Objętość pracy dowolna. Na konkurs można zgłaszać prace opublikowane po 1 stycznia 1965. Prace konkursowe należy nadsyłać w dwóch napisanych na maszynie egzemplarzach do 31 grudnia 1966 (decyduje data stempla pocztowego) na adres: Instytut Historii PAN Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31. Na kopercie należy zaznaczyć: „Konkurs”.

Autorom najlepszych prac przyznane zostaną następujące nagrody: I — w zakresie prac monograficznych i wydawnictw źródeł: I nagroda — 25 000 zł, II nagroda — 10 000 zł; II — w zakresie rozpraw i artykułów naukowych dwie równorzędne nagrody — po 5000 zł.

Jury konkursu powołane będzie przez Sekretariat Naukowy Wydziału Nauk Społecznych PAN spośród pracowników nauki.

Jury może zaproponować zmiany liczby i wysokości nagród, zależnie od poziomu nadesłanych prac.

Nagrody przyzna na wniosek jury plenarne zebranie Wydziału I w terminie do 30 września 1967.

Wyniki konkursu podane zostaną do wiadomości publicznej.

Wszystkie zapytania dotyczące konkursu należy kierować pisemnie pod wymieniony wyżej adres.

TYLKO PRENUMERATA ZAPEWNI REGULARNE OTRZYMYWANIE

KWARTALNIKA HISTORYCZNEGO

PRENUMERATA KRAJOWA

Zamówienia i wpłaty przyjmują — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch”, Warszawa, ul. Wronia 23, konto PKO nr 1-6-100.020 — Urzędy pocztowe i listonosze — Księgarnie „Domu Książki” — Oddziały i Delegatury „Ruchu”.

Prenumerata: roczna 120, — zł, półroczna 60,— zł

Zamówienia przyjmowane są do dnia 15 miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Bieżące oraz archiwalne numery można nabyć lub zamówić w księgarniach „Domu Książki”, oraz w Ośrodku Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN — Ossolineum — PWN, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki (wysoki parter). Egzemplarze archiwalne można nabywać także w Punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwalnej „Ruch”, Warszawa, ul. Srebrna 12, konto PKO nr 114-6-700041 VII O/M.

PRENUMERATA ZAGRANICZNA

— Koszt prenumeraty ze zleceniem wysyłki za granicę wynosi o 40% drożej — Zamówienia dla zagranicy przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch”, Warszawa, ul. Wronia 23, tel. 20-46-88, konto PKO nr 1-6-100.024.

Les demandes concernant les conditions d'achat de toutes les revues scientifiques polonaises doivent être adressées à l'Entreprise d'Exportation et d'Importation „Ruch”, Warszawa 1, Rue Wilcza 46.

Le contenu de prochains numéros des revues scientifiques ainsi que leurs prix sont indiqués dans le bulletin „Polish Scientific Periodicals”, que vous trouverez dans les bibliothèques et grandes maisons de diffusion de presse de votre pays.